

Doctor Gentium

Kitba ta' Dr. Mario Tabone Vassallo

Ma nafux sew sew meta twieled Missierna San Pawl. Żgur li kien għadu tfajjal meta haġġru lil San Stiefnu. Tant hu hekk, li ma ħax sehem fit-thaġġir, iżda ghasses il-ħwejjeg tal-haġġara. Dan ifisser li għal xi s-sena 30 W.K., kien għadu fl-axijiet, jiġifieri kellu xi hdax, tħażx jew tlettix-il sena. Nghid hekk ghax, jekk Kristu Sidna twieled lejn is-sena 6 Q.K., sallbuH ta' 33 sena u San Stiefnu kien l-ewwel martri wara li Sallbu lil Ĝesù, it-thaġġir ikun sehh sat-30 W.K.

Għid li Kristu twieled madwar is-sena 6 Q.K., ghax meta kkalkulaw il-kalendaru Gregorjan, jidher li għaddew hażin u bdew jghoddu minn meta Ĝesù kellu xi 6 snin. Ghad li m'ghandux x'jaqsam ma' l-istorja li qed ninseġ, ta' min isemmi li jista' jkun li Ĝesù, fil-fatt, twieled f'Settembru u mhux f'Dicembru. Dan kollu biex inqiegħed f'kuntest l-għażla arbitrarja tas-sena 6 W.K. mill-ghorrieff, bhala s-sena tat-twelid ta' Missierna San Pawl.

Dan sar biex niċċelebraw l-anniversarji l-kbar tat-twelid ta' Missierna San Pawl. Din mhix stramberija. Biżżejjed tiftakar li r-renjanti sikwit ikollhom l-anniversarju veru ta' għeluq sninhom, kif ukoll dak uffiċċiali fuq data differenti minn dik li jkunu twieldu fiha. Jekk dawn in-nies li m'huma xejn jiffestegħġaw għeluq sninhom, kemm jixraq lu iktar Missierna San Pawl li jkollu għarfien, ta' l-inqas, ta' sena uffiċċiali bhala dik tat-twelid tieghu.

Mela din is-sena 2006, tahbat it-tieni millenarju uffiċċiali mit-twelid ta' Missierna San Pawl. Xieraq iktar mis-soltu li nagħtu għieħ. L-ahjar mod biex nagħmlu dan hu b'monument intern ta' ġajnej tajba u dixxiplinata, mogħdrija lejn ghajnej, stqarrija dejjem, čara u bla biża' tas-sewwa, mahfrah ta' min iregħexna u fidi għamja fil-providenza ta' Alla.

Pittura tal-Matrona Cosmana Navarra magħmula minn Gio. Nicola Buhagiar. Tinsab fis-sagristija tal-parroċċa.

Iżda ahna lkoll bnedmin u jgħin li nagħtu xhieda esterna ta' kewn intern u moħbi. Din kienet wahda mir-raġunijiet għaliex fl-2006, mill-fit li għandi, xtaqt noffri għieħ lill-Appostlu San Pawl. Ghaddew bosta hsibijiet: statwa, pedestall, pittura, lampier.

Kollha sbieħ. Imma ridt li jkun hemm fiha sens iktar ċar ta' talb. It-talba l-iktar perfetta hi żgur is-Sagrificċejji tal-Quddiesa. Il-mužika hi pittura binnoti, skultura bir-ritmi, binja bl-armonija. Il-mužika, ukoll lajka, hi talba li tfahhar lil Alla mill-ohla holqien Tiegħu, il-bniedem mogħni b'rūħ. Għalhekk qtajtha li

nikkummissjona quddiesa f'għieħ San Pawl.

Ma ridtx niddeffes fejn ma jesaghħix u ma xtaqt b'ebda mod infixxel il-festi titulari. Iżda xtaqt li l-Prima Dinjija tingħata fil-knisja tal-Grotta ta' San Pawl tar-Rabat. Dan ghax din l-ewwel knisja ta' Malta u minhabba r-rabtiet li għandi mar-Rabtin. Iddiskutejt ix-xewqa tieghi ma' l-Arcipriet, il-Kanonku Louis Suban, u hu nebbahni li żgur ma kienet tfixxel xejn fir-Rabat li kieku l-Prima Dinjija ssir nhar il-festa tal-Konverżjoni ta' Missierna San Pawl, il-25 ta' Jannar 2006. Wara, kull fejn seta', għinni u inkoraġġini.

B'din il-quddiesa xtaqt ukoll infakkar f'eroj Maltin Rabtin li, ta' ingratli li ahna, insejna. L-ewwel fosthom Gużeppi Callus, dak l-eroj Malti b'rabbiet ukoll mal-Knisja tas-Simblja, li La Valette qatelu xi tliet snin qabel l-assedju ta' l-1565. Qatlu, għax Gużeppi Callus iddefenda l-parlament Malti, l-Università, dik l-Università li kienet ikkonfermata lilna fil-Magna Carta minn Fonzu l-Manjanmu ta' Aragona fl-1928. Gużeppi Callus miet jiddefendilna d-drittijiet tagħna u nsejnieh.

Ridt ukoll infakkar f'Cosmana Navarra, dik in-

nobbli ma hamlitx meta l-kavallieri hattu ul-Grotta ta' San Pawl mingħand il-Knisja Maltija u bnew fuqha knisja li xejnet dik eqdem tal-Knisja Maltija li kienet maġenba. Minn butha, hattet din il-knisja antika ta' qabel u flokha bniet it-tempju maestuż li għandna llum u għanietu b'rrikkezzi liema bhalhom.

Fl-ahhar, ghax il-borma fuq tlieta tqoqħod, ridt infakkar lin-Nutar Emanuele Vitale li, b'kura għġi, mexxa l-Maltin fir-rewwixta kontra l-Franciżi, dawk l-istess Franciżi li, tliet xhur qabel il-kavallieri kienu harbu jiġru minnhom. Hemm iżjed, imma l-oħra jn-nu sensilhom biss billi ftakarathom bħala dawk *il-Maltin l-oħra li bħalhom għarfu jħobbu u jaqdu lil pajjiżhom.*

Għax naf li r-Rabtin tassew ihobbu u jifhmu fil-mužika, fittxejt kompożiżtur mill-aqwa, l-ewwel Malti b'PhD fil-kompożizzjoni, Jesmond Grixti. Dan kien hariġni ta' nies meta sentejn qabel ikkummisionatu jikkomponi kunkert ghall-kitarra u orkestra għall-kunċert ċelebrattiv ta' l-erghin anniversarju ta' l-Indipendenza ta' Malta. Għażiit ukoll żewġ vuċijiet mill-aqwa, il-Mezzo Sopran Claire Massa u l-baxx Noel Galea u bhala Surmast lil Alan Chircop li għandu esperjenza internazzjonali.

Fehemt lil Jesmond x'ridt: quddiesa għall-orkestra ta' daqs li kien tipiku għal dan it-tip ta'

Il-kappella Medjevali tas-Simblja

xogħol fis-sbatax u t-tmintax-il seklu, għal mezzo soprani u baxx. Iżda ma ridtx ngħodd lir-Rabtin b'nies li japprezzaw biss iz-zinnannati tas-soltu. Kelli fiduċja li, ta' nies li tassew japprezzaw il-mužika, ir-Rabtin kienu jagħrfu kompetizzjoni ta' kwalità f'idjoma moderna u hekk tlabtu.

Sikwit, mužika ghall-quddiesa tista' tindaqq ukoll bħala kunkert u mhux waqt quddiesa li tkun inspirata. Iżda ma seta' qatt ikun, kif min ja jifhimx seta jghid, li mužika għall-quddiesa tista' tkun tajba biss għall-kunċert u mhux waqt il-quddiesa li tkuninspirata. Ma kelli qatt dubju li, din il-mužika kellha tindaqq waqt is-sagħiċċu tal-quddiesa.

Jesmond Grixti, ġentilment ghaddieli l-ewwel abbozzi vagi li għoġbuni u mxejna. Mhux se niġbidha fit-tul dwar id-diffikultajiet tat-triq li konna qbadna. Imma wasalna. Malli tlalt lill-habib kbir tiegħi, l-Eċċellenza Tiegħu, il-President Emeritus Ċensu Tabone jekk jaċċettax li tindaqq taht il-patroċinju tiegħi, laqa' l-istedina bil-herqa u b'entuż-jażmu. L-istes għamlet is-Sinjura Tabone.

Stedint ukoll lill-Eċċellenza Tiegħu, il-Kummissarju Għoli ta' l-Awstralja għall-Malta u s-Sinjura tiegħi, Richard u Helen Palk, minhabba li Jesmond Grixti qed jistudja fl-Awstralja u wkoll ghax kien involut meta nghata l-kunċert tal-kitarra hawn fuq imsemmi. Stedint ukoll lill-Eċċellenza Tagħha, l-ewwel Ambaxxatur ta' l-Awstrija għall-Malta minn zmien il-kavallieri, Dr. Elizabeth Kehrer.

Il-kumplament ma stedint lil hadd. Din kienet festa għar-Rabtin u kollha merħba bihom. Fil-fatt, għad li m'għamilt ebda pubbliċità, il-kelma ġriet u nhar il-Prima Dinjija, gew kritici u bosta nies minn bliet oħra. Il-provi nżammu parti fid-djar u l-ensembles fis-Saint Patrick Hall. Dakinhar tal-

Il-maskra tal-wiċċi mejjet ta' Cosmano Navarra, merfugħi fil-Mużew tal-parroċċa

Prima Dinjija, qalbi kienet ittaqtaq xi ffit. Imma Missierna San Pawl ħarisna. Il-quddiesa kienet iċċelebrata mill-Wisq Reverendu l-Arċipriet, il-Kanonku Louis Suban u miegħu r-Reverendi Kanonci, Mons. Ĝwann Azzopardi... Il-quddiesa kantata nghat-taħt il-patroċinju ta' l-E.T. u s-Sra. Ċensu Tabone u fil-preżenza tal-mistednin distinti hawn fuq imsemmija.

Il-mužiċisti kienu: prim vjolin – Antoine Frendo, sekond vjolin – Roberta Attard, vjola – Sarah Spiteri, vjoloneċċel – Yaroslav Miklukho (ON), kunrabaxx – Lino Cremona (Prim ON), obwe – John McDonough (Prim ON), tromba – Kevin Abela (Prim ON), perkussjoni – Daniel Cauchi u Emanuel Busuttil. Din il-quddiesa ntlaqghet tajjeb u kont sorpriz li fl-ahħar il-fidili nfexxew f'ċapċip. Kopja ta' l-inċiżjoni tal-quddiesa ntbagħtet lill-professuri tal-mužika l-Australja, il-Gran Brittanja, l-Amerika u l-Italja u dawn kollha qablu mar-Rabtin għaqlin u fahħruha bil-kbir.

Doctor Gentium, hi karatterizzata mill-

kewn omoġenju tal-kompożizzjoni. L-elementi mužikali huma msensla ma' xulxin b'maestrija b'mod li jissinerġizzaw mal-partijiet differenti tal-quddiesa. Kif kont tlabb, il-lingwaġġ mužikali hu kontemporanju u jixhed it-test liturgiku. Il-gravità tonali, hi rappreżentata, jekk mhux ukoll mibdula, minn melodija minimalista, sfumaturi armoniċi u orkestrazzjoni delikata, angēlika u kkulurita. L-assi spiritwali-uman hu mixhud fil-modi differenti, dettaljati u dinamiċi, bhal fil-*pietoso* fil-*Kyrie* u fid-*dolce cantabile* tal-*Benedictus*.

Il-*Kyrie*, hi devota u hlejja. Il-*Gloria*, toħloq bilanč billi tantiċipa xi mossi mužikali importanti u billi terġa' lura ghall-ohrajn u b'mužika partikolari, ippersonifikata fil-linjal speċjali għat-tromba. Is-*Sanctus* hu maestuż u angēliku. L-*Agnus Dei* hu msellem, trankwill u paċifikament invokattiv. Grat hafna li kelli l-opportunità nżid b'xi mod ċkejken l-ghana tal-Knisja tagħna. Tkun haġa sabiha kieku terġa' tibda d-drawwa ta' kummissjonijiet ta' quddies għal din il-festa.

Richardsons

St Edward Street, Rabat

Tel/Fax: 2145 5033

Mob: 9949 4598/7988 0192

Wedding Cars Day & Night Taxi Service

Special prices for:

Airport, Hospitals,

Beaches & Paceville

Silver Lace Jewellers

*Jispecjalizzaw
fil-Filugranu*

*18ct, 9ct, Deheb Abjad
u għażla kbira ta' Fidda*

40, Triq San Pawl,
Rabat

Tel/Fax: 2145 3083
Mob: 9944 3505, 9982 9507